

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Kopiral se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 50.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Radna
pošta hranilnice avstrijske št. 24.797, ograde 25.371,
bezn.-hero. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 50.

Poslano:
Kazenski potpisnik (50) —
širina in 3 mm visoka ali sje
prostor)
na enkrat . . . po 50 v
na dva- in večkrat . . . 45
pri večjih naročitih primerah
popust po dogovoru.
Ob sobotah dvojni tarif.
Poslano:
Kazenski potpisnik K 1-
izhaja vsak dan izvenredni
delje in prakse, ob 2. uri pop.
Redna letna priloga vsaki red

Ne uklonimo se!

Protest primorskih Slovencev.
Odsek za okupirano ozemlje »Narod-
nega sveta« v Ljubljani je odposlal v Bel-
grad z ozirom na članek, ki ga je priobčila
»La Serbie«, in na oni v »Hrvatski drža-
vi«, kakor tudi z ozirom na vesti, ki se
širijo o osebi dr. Trumbića, naslednje brzo-
javko:

»Jugoslovanski vladi,
Belgrad.

Imenom Jugoslovancov iz Goriške,
Trsta, Istre ter zasedenega ozemlja Kranjske
in slovenske Koroške odločno zahte-
vamo, da se z vsemi silami nastopi proti
italijanskim aspiracijam na naše ozemlje,
v katerem glasom uradne statistike pre-
biva 550.000 Jugoslovancov ter 280.000 Ita-
lijancov, ter zahtevamo, da se zastopstvo
ministrstva za zunanje stvari poveri moži,
ki nima proti Italiji vezanih rok. Izjav-
ljamo v imenu našega naroda,
da se ne uklonimo nobenemu
kompromisu glede našega za-
sedenega ozemlja.

Jugoslovani! Jugoslo-
vanka!

NEVARNOST,

da odtrgajo našemu narodnemu telesu Trst,
našo solnčno Goriško, velik del Kranjske
in velik del slovenske Koroške, je velika.
Nasprotniki delajo z vsemi silami. Naše
ljudstvo v zasedenem ozemlju ječi in trpi
pod težo tujega jarma.

Sovražnik ne sme dobiti niti kosčka
naše zemlje, ki je del našega telesa, naše
srčne krvi in predpogoj našega narodnega
in gospodarskega življenja.

Glede naših krajev, ki so sedaj zase-
deni po Italiji, ni mogoč noben kompromis.

Povemo še enkrat celemu svetu na
ves glas, da mora zadnja jugoslovanska
vas pripadati Jugoslaviji.

Od našega oficijalnega zunanjega za-
stopstva zahtevamo, da zastavi v ta na-
men vse sile.

Z ozirom na ta položaj se vrši v ne-
deljo, dne 22. decembra ob 10. dopoldne
v veliki dvorani hotela »Union«

PROTESTNI SHOD,

na katerega pridite

vsi,

da poveste svetu in celi jugoslovanski jav-
nosti, kako ljubite svojo trpečo domovino.

Pri nas in drugod.

Italijanska publicistika je popolnoma
stopila v službo italijanskega imperiali-
zma, ki ne pozna in ne bo poznati nobene-
ga zmisla za čut pravičnosti in demokra-
tizma. Od zadnjega zakonitnega italijanske-
ga lista pa do prvih vodilnih organov ita-
lijanske vlade, vse skuša dokazati, da pri-
pada po Italijanih zasedeno jugoslovansko
ozemlje materi Italiji. Kako mistificirajo
javnost s potvorjenimi statistikami in iz-
mišljotinami, o tem ni treba govoriti, ker
dobro poznamo italijansko publiko, ki je o
nas povsem neinformirana in tem »pred-
staviteljem« javnega mnenja tudi najgoro-
stasnejše laži rada verjame. Toda italijan-
ska vlada je organizirala posebno propa-
gando za italijanske imperialistične težnje
v časopisju entente in se ni ustrašila v to
svrhu tudi najgromnejših žrtev. Seveda
francosko, angleško in ameriško časopisje,
ki dobro pozna Italijane, po veliki večini
ni tako naivno, da bi nasledilo italijanskim
racam in se dalo mistificirati. Zato je raz-
umljivo, da so Italijani precej hudi na Fran-
coze, Angleže in pa še posebno na Wil-
sona. Toda tudi v vrstah teh se še vedno
najde kak kalin, ki Italijanom prerad ver-
jame. Tako prinašajo Italijani z velikim
zadovoljstvom vest, da je Francoz Bain-
ville pribežal tni razpravo o jugoslovansko-
italijanskem problemu, v kateri pri-
znava »il diritto« — pravico do naše zem-
lje Italiji.

Kakšne so te pravice Italije do jugo-
slovanskega ozemlja? Ljudstvo, ki prebiva
v teli po Italiji zasedenih krajih, je po
ogromni večini jugoslovansko, čuti narodo-
no in stoji brezdvomno na kulturno višji
stopnji, kakor Italijani, kar priznavajo
pametni italijanski častniki sami, ki se na-
hajajo na našem slovenskem zasedenem
ozemlju. In to ljudstvo odklanja odločno
vsako gospodstvo Italije in se priznava
edincle k Jugoslaviji, za katero se je že
tolikokrat v svoji celoti izjavilo. Zato iščejo
Italijani, da dosežejo svoj namen, drugih
sredstev. In ta so: internacije, nasilstva,
preganjanja, grožnje, napačna poročila o
razpoloženju med našim ljudstvom in po-
dobno. Toda ne samo to. Poklicali so na
pomoč vso zgodovino tako nekako izza
časov Romula in Rema, da bi dokazali
pripadnost naših dežel italijanski celoti.
»Gazzetta di Venezia« z dne 6. t. m. pri-
naša dolg članek, v katerem dokazuje, da
spadajo k Italiji zgodovinsko in geografsko
ne samo one dežele, ki jih je Italija že se-
daj zasedla, ampak cela Kranjska, pred-
vsem pa Vrhnika in pa naša bela Ljublja-

na. Začetkom navaja celo rimske klasike
in pravi dalje, da so se že Dante, Petrarca
in Fažio degli Uberti ter drugi sklicevali
na to, da mora segati velika Italija do Alp,
od Brennerja do Kvarnera. Navaja za pri-
čo Napoleona, ki je v svojih memoarjih
trdil, da segajo naravne meje Italije do
črte, ki sega do Ljubljane. Dalje se skli-
cuje člankar na Karoline, Longobarde, na
beneško republiko in na druge več ali
manj znane narode, ki naj potrdijo pripad-
nost večjega dela našega slovenskega
ozemlja Italiji. Prihaja do zaključka, da ne
sme Italija niti za las popustiti od svoje
meje, ki naj sega na severu do Brennerja,
na vzhodu pa preko Triglava do Snežnika
tja do Kvarnera.

Tako in še bolj gorostasno piše tudi
drugo časopisje. Toda s takimi dokazi ne
bodo gotovo nobenega pametnega človeka
mogli prepričati. A gre za sistem, in ta je
nam nevaren, zato mu moramo posvetiti
vso našo pozornost.

Tako Italija, kako pa pri nas, posebno
pri Hrvatih in Srbih? Kakor je razvidno iz
pisave dela hrvatskega časopisja, zre hr-
vatska in srbska javnost več ali manj ma-
lomarno na naše zahteve. Zaupnik mini-
strskega predsednika Pašića, vseučiliški
profesor dr. Lazar Marković priznava kar
meni nič tebi nič Trst Italiji in hoče le
avtonomijo za tamonjše Hrvate in Slove-
ce. Glasilo Starčevićancev molči o našem
slovenskem zasedenem ozemlju. Italijan-
ski listi prinašajo dozdeven intervju z dr.
Pribičevićem, katerega seveda ta odločno
dementira, a vtis nejasnosti in nesigurno-
sti kljub temu le ostane. Pripovedujejo
razno o Pašiću in Trumbiću in še danes
nam ni znano besedilo rimskega dogovora.

Zahtevamo jasnosti in odločnosti ne
samo od slovenske javnosti, ampak tudi od
Srbov in Hrvatov. Predvsem pa od zastop-
nikov naše zunanje politike še pred mirov-
nim kongresom. Vsa naša publicistika tja
do Soluna mora umevati težnje celokup-
nega jugoslovanskega naroda in ne sme
prezreti našega trpljenja in bolesti, kliče
po svobodi tudi našega slovenskega zase-
denega ozemlja, ki je gotovo najvažnejši in
najzavednejši del velike Jugoslavije.

Jasnosti hočemo in odločnosti! Kdor
ne razume duha časa, kdor ne umeva te-
žen našega celokupnega naroda po svo-
bodi, kdor noče delati z vsemi silami na
to, da se povrne Trst in ostalo naše za-
sedeno ozemlje skupni jugoslovanski do-
movini, ta naj gre. In naj si bo to Pašić,
Trumbić ali pa kdorkoli. Vrt.

Protič sestavlja novu
vlado.

Belgrad, 19. Prestolonaslednik regent
Aleksander je poveril sestavo novega ka-
bineta države SHS Stojanu Protiću, dose-
danjemu finančnemu ministru v Pašićevem
kabinetu. Rešitev krize se pričakuje za ju-
tri dopoldne. (Opomba uredništva: Protić
je poleg Pašića eden izmed voditeljev srbs-
ke staroradikalne stranke.)

Kriza v Belgradu.

Zagreb, 18. decembra. (Lj. k. u.) »Glasnik
Tagblatt« piše o kabinetni krizi: Ako tudi je
Pašić iz kateregakoli vzroka odklonil sestavo
kabineta, mu vendar ne smemo krati pri-
znanja prejšnjih zaslug. Pašić je pač prileten
in se ne more prilagoditi novi dobi. Prejkone
bi videl rajši priklonitev jugoslovanskega
ozemlja bivše Avstro-Ogrske k Srbiji, nego
spoj teh ozemelj s Srbijo v novo državo. Po-
tem pa ne sme Pašić več vplivati na vodstvo
poslovanja v novi državi. Vsakemu, ki bi po-
kušal onajati jugoslovansko edinstvenost, se
mora zadržati vpliv, tudi Pašiću.

Belgrad, 20. decembra. »Pravda«, glasilo
napredne stranke, piše o kandidaturah za mi-
nistrskega predsednika ter pravi, da bo kan-
didat opozicije za to mesto g. dr. Ivan Cviljić,
vseučilišni profesor. Ta vest »Pravde« je ne-
osnovana, kar najbolje znači vest, da je Pro-
tiću poverjena naloga, sestaviti koalicijsko
vlado.

BELGRAJSKO PISMO.

Beograd, 17. dec. 1918.

Naše skupno ministrstvo je dovršeno.
Se se je pojavila mala zapreka, ki je za-
vlekla imenovanje, a nadajamo se, da bo-
de odstranjena, še preden Vas doseže to
pismo.

Slovenci imamo v kabinetu izmed 16
ministrov dva: podpredsedništvo, ki ga
ima prevzeti dr. Korošec, in ministri-
stvo za konstituantno, ki ga ima prevzeti
dr. Kramer. Slovenci se trenutno in-
teresarajo najbolj za dva dela državne
uprave: za prehrano in za zuna-
njo politiko. Eno z drugim navidez
sicer ni v zvezi, a v resnici krepka zunanja
politika ni mogoča, če ni reda v pre-
hrani. Prehrana preide na cen-
tralno vlado. S temi besedami je po-
vedano vse. Kdor vé, kako se nam je v
tem oziru godilo v zadnjem času pri po-
gajanjih radi dovoza iz sosednih dežel, ta
bo vedel ceniti, zakaj smo tako zadovolj-
ni, da centraliziramo aparat pri belgrajski
vladi. Glede zunanje politike pa
moremo samo to reči, da je dobro, da
imata naša ministra proste roke, da na
vse strani informirata. Upati je, da pride
do ustanovitve vojnega kabineta v okviru
ministrstva. Ta bode izvrševal vso kon-

VISTEK.

Česko-nemški spor v sred-
njem veku.

(Misli iz preteklosti za sedanjost.)

Ostrost narodnostnega boja ni še le plod
razvoja XIX. stoletja, spor narodov je mar-
več mnogo starejši in korenini v političnih in
gospodarsko-socialnih razmerah srednjega ve-
ka. Ravno dežele svetovlaclavske krone, ležeče
sredi med vzhodom in zapadom, so bile od
nekaj tla, kjer so se vršili spopadi med ger-
manstvom in slovanskim. Bilo je tako za
časa svetih bratov Cirila in Metoda, ko so
učenci morali bežati iz dežele pred besnečim
nemškim terorjem in to se je ponavljalo v več
ali manj ostrih oblikah ves čas notri do naših
časov.

Za kruhom došli, nekaj ubogi in lačni
nemški kolonist se je zavedel, da ima zašlomo-
bo odzgoraj in je hotel za-se na račun doma-
činov raznih ugodnosti in predprave.

Ta takozvana nemška kolonizacija na
Česko je dosegla svoj višek v drugi polovici
XIV. stoletja ter izzvala husitsko gibanje, v
katerem so se združile vse narodne in verske
sile v skupen odpor proti vedno prodirajoče-
mu nemstvu.

Seveda ni bil morebiti to edini in prvi
spopad. Tudi Přemysl Otokar II. se je pri
spovanju mogočne srednjevevske države od
Krkonosov do Adrije zavedal slovenskega zna-
čaja te nove državne tvorbe, ki bi bila vti-
nila vsemu nadaljnjemu razvoju teh dežel
svoj takrat še pretežni slovanski značaj, da
ni v odločilnem boju leta 1278 podlegel nem-
škemu kralju Rudolfu. Takrat že je Otokar
pozival Poljake na skupen odpor proti ena-
sitnemu tevtonskemu žrelu nazivljajoč svoje

dežele za Poljake kot »firmum securae tui-
tionis praerubium«.

Spočetka so nemško priseljevanje pod-
pirale zlasti na praškem dvoru omožene nem-
ske princezije, ki je pa narodna dinastija
izumrla (1306), pa tudi kralji tujega rodu, ki
so bili večkrat obenem nemški cesarji. — Če-
ški kralj je bil celo nemški volilni knez.

Takrat se je hohotno razširjal nemški
meščanski življenjski, nemško pravo se je širilo
po deželi in z njim tudi nemški jezik. Pri-
seljeni Nemci so takoj v pravu in običajih, noši,
jeziku in navadah, v poljedelstvu, v trgovini
in obrti postavili mesto starih nove razmere,
vsled katerih se je zlasti gospodarsko čutil
neprijetno prizadetega in preziranega češki
plemič kot priprosti kmet.

Kako silovit je bil ta nemški val proti
vzhodu, razvidno iz dejstva, da so se morali
nemški v Lipskem še v XIV. stoletju na trgu
posluževati slovenskega jezika, če so hoteli
kaj kupiti od kmečkoga okolčanskega prebi-
valstva.

Zato so bili tudi vsi sodobni češki kroni-
sti takoj od prvega početka dalje malo naklon-
jeni tujim, privilegiranim naselnicom. Ze
praški letopisec Kozma očita Nemcem priro-
jeno ošabnost in jih dolži, da v prenapeti na-
plnjenosti prezirajo Slovence in njihov jezik.

Iz prve polovice XIV. stoletja pa, ko je
nemško naseljevanje doseglo svoj višek, se
nam je ohranila cela vrsta spisov, ki se po-
čajo s tem vprašanjem ter opozarjajo Čeha
na podlagi zgodovinskih podatkov o škodi, ki
je nastala za deželo vsled favoriziranja tujo-
rodnih elementov. Ti polemični traktati in
prigodni spisi so ostro ter v naravnost brez-
obzirni obliki žigosali nevdržljive razmere,
često na način, ki se malo loči od vročih na-
rodno-političnih razpravljanih naših dni.

Kako v živo so zadele take »aljubeznivo-
stie« (scartastiae), nam dokazuje dejstvo, da
so Nemci v Kutni gorl ubili avtorja nekega
takšnega protinemškega pisanja. — In ti Nem-

cem sovražni spisi niso bili morda le izraz
osebnega mnenja posameznikov, marveč pre-
pričanje splošnosti, tako globoko in težko je
občutila dežela naraščajočo in grozečo tujo
invazijo.

Eden takih protinemških spisov iz druge
četrtine XIV. stoletja se je ohranil v treh red-
akcijah ter bil okrog leta 1438, ko je imel po-
stati Habsburžan Albert V. češki kralj, iz la-
tinščine preveden v češčino v zbirki kratke
sebranje z kronik českých k výstráž věrných
Čechův. — Spis sam se nazivlje »De Theuto-
nicis bonum dietamen« ali enako zaničljivo
»Curtasia contra Teutonicos«.

Uvodoma omenja ta spis pripovedko o
hablionski zmešnjavi jezikov, kjer so vsi na-
rodi sveta dobili svobodne kmeče, edino le
Nemci ne in so zato pod raznimi poglavarji
moral služiti vsem narodom zemlje, tako da
med drugimi narodi sin kraja, kjer bi ne bilo
polno Nemceve, katerih pa ljudje niso raz-
umeli, cum tanquam canes latrant, in so jih
zato imenovali mutaste ali Nemce. Se le pozno
so si protipostavno prilastili od rimskega ce-
sarstva posamezna posestva, mesta in cele
pokrajine, katere so cesarji prodajali za de-
nar Nemcem, ki so s kupčijo na stroške dru-
gih bogateli.

Z žalostjo ugotavlja avtor, kako so se
znali Nemci vrniti v najbogatejše prebende,
najodličnejše beneficije, da celo v svet kralja
smeja: »glej kako sinovi tega ošabnega in
prevarljivega naroda prihajajo v tuje dežele
spočetka kot pisarji, gostilničarji, hlapeci ali
sicer kot najnižji služabniki; prilizujejo se in
kažejo hinavsko prijaznost, dokler ne dobijo
končno posestev, da, celo hčera svojih lastnih
gospodarjev takorekoč v dedno oblast. Sled-
njč postanejo svetovalci, oropajo občine z

Vestnik král české společnosti nauk.
1904. — Docent na pražském německém vseuč-
lišću dr. Wihl. Wostry je izdal leta 1915, prvi
spis v celoti.

novimi davki ter pošiljajo zlato, srebro in
druge dragocenosti iz dežel, v katerih so tuj-
ci, skrivaj v svojo lastno deželo. Tako ropajo
in pustošijo vse dežele in na ta način oboga-
tevi prično sosedje zatirati in se upirati svo-
jim knezom in gospodarjem. Kdo izmed izku-
šenih dvomi, da so ravno ti Nemci volkovi v
čredi, muhe na jedi, kača na prsih, vlačuga v
hiši.

Dalje očita ta bonum dietamen Nemcem
denuncijantstvo in intrigantstvo in se spotika
zlasti ob grdi posebnosti srednjeveškega nem-
skega prava glede osebnega in stvarnega sod-
stva ter imunitete, ki je mnogim hudodelcem
le v potuho. Naravnost pa se zgraža po Nem-
cih razširjeni kugi stanovskega združevanja,
hodi pri cehih, hodi pri plemstvu. Prva so
rop na žep prebivalstva, ker organizirani ce-
hi samovoljno zvišujejo cene obrtnim izdel-
kom in dajejo potuho članom, ker plača eno-
stavno ceh iz blagajne denar, mesto da bi bi
morilec kaznovan.

In zgodovina nam potrjuje, da so ravno
v prvi polovici XIV. stoletja bila taka obrtna
združenja več cehov opetovano strogo prepo-
vedana. Tej prepovedi so se pa obrtniki sku-
šali ogniti na ta način, da so svojim zvezam
dali na zunan značaj cerkvenih bratovščin, ka-
tero zlo tudi našemu piscu ni ušlo neopaženo.
Zveze mest in plemstva pa so nevarne kralju.
Tu spominja le na srednjeveška medtedenska
premarja, treuga Dei, da so se ti večni boji
vsaj nekoliko omejili.

Se enkrat svari spis kneze pred zvijač-
nimi in zahrbtnimi Nemci, ki se vrvajo vsem
narodom in jih polagoma izpodirajo, nato
vzklika: »Koristno, pravično in pravilno bi
bilo, da ostane medved v gozdu, lisica v svo-
jem brlogu, riba v vodi, Nemec pa v Nemčiji.«

Potem omenja s hvalečnim priznanjem
nekaj začasnih preganjanj českých Nemcev. Iz
Kozmovo kronike je pisec zaznal, da je leta
1035. Spithheuv izgnal Nemce, kar imenuje
Kozma veliko čudovito nemembu in modro

trolo v zunanji politiki, zlasti z ozirom na mirovna pogajanja. Gg. Pašić in Trumbić bosta v Parizu, medtem ko bo ostal dr. Korošec v Beogradu in predsedoval kabinetu. Poleg gg. Pašića in Trumbića bomo seveda tudi mi Slovenci dobili primerno zastopstvo v pariški mirovni delegaciji Jugoslavije.

Mnogobrojni pozdravi našemu kralju in regentu, ki so jih poslali v Beograd te dni Slovenci, so učinkovali tukaj jako globoko in utrjujejo moč slovenske politike. Vsakdo priznava, da smo situacijo pravilno in resno razumeli in se izreka prepričanje, da nas naše nade ne bodo varale.

Vesti o dogodkih na Koroškem so izvale krepko akcijo od naše strani. Razumeva se, da napram Nemcem ni več dopustna politika popuščanja. Naš nastop ne sme nikjer več biti povod za dvome in mora biti neizprosni in energični. Nemci morajo izprevideti, da so v tej vojni oni poraženci in da se njihovi časi ne porvejo več. To mora izprevideti tudi nemškutarija in polnemškutarija, ki se šopiri po Ljubljani in štajerskih ter koroških mestih in trgih!

Šolska reforma in demokracija.

Kaj je glavna zahteva demokracije? Demokracija pomeni že po svoji etimologiji vlado ljudstva; v demokraciji državni mora obstojati možnost, da se lahko vsak državljani udeležuje vlade v kar mogoče obilni meri. Imeti mora svoj delež na legislativi in eksekutivi, v konkretni razmere predstavljeno: mora imeti priliko, povedati svoje želje eksekutivnim organom in nadzirati njih delo. To je pa silno težko, če je »car v daljavi«, če navadnemu smrtniku ni nikdar mogoče, priti v bližini vodilnih gospodov. Kdo je mogel poprej v Avstriji govoriti z ministrom? Navaden državljani redkokdaj. Če kdo odreka Narodni vladi to ali ono — eno ji mora pustiti: Vsak državljan se je šel lahko pritožiti direktno na ono mesto, ki je imelo moč v rokah, zadevi odpomoči, vsak je mogel staviti svoje nasvete, uporabiti svoje zmoglosti v prid celokupnosti in v izpolnitev svojih upravičenih želj. Gotovo je torej Narodna vlada dosti bolj odgovarjala zahtevam demokracije nego bivše avstrijsko ministrstvo; še v večji meri bi se bilo vršilo to, če bi bili imeli kako zakonodajno skupščino. Kolikor je bilo v danih razmerah mogoče, parlament nadomestiti, se je storilo s tem, da ima Narodni svet v Ljubljani še vedno pravico, pošiljati k sejam vlade svojega zastopnika. Demokracija zahteva, da ima vsak človek samo tako velik delokrog, kakršnega lahko res obvlada, ker demokracija zahteva faktično odgovornost pri človeku v tem večji meri, čim višje je njegovo družabno stališče. Vsakdo naj odločuje samo o stvareh, ki jih res dobro pozna. Pri nastavljanju uradnikov naj mu bo v pomoč kar mogoče osebno poznanje oseb, ki pridejo v poštev. S tega stališča je bil delokrog avstrijskih ministrstev daleko prevelik. Kadar je osebni kontakt med vlado in državljani pretrgan, začne rasti uradni konjiček, ki se redi od kupov po-

dejanje. Iz Dalimilove češke rimane kronike, ki je nastala dobro desetletje pred našim spisom (ca 1310), posnema dalje preganjanje Nemcev pod Sobieslavom I., kako so jim ušesa in nosove rezali, kako so jih obešali in za tarčo streljali; nosove so dajali za colnino in morali jesti lastna ušesa ter popolnoma resno pristavljati tem pripovedkam: consulte vir, si ridere voles, silentio considera! Spoznal boš, kako nadaljuje, kako so Nemci spočetka ponizni v obleki in vedenju, hinavski v govorjenju, zviti v vsem svojem počenjanju, dokler končno ne pokažejo rogov. Od nekdaj priznane in svete zakone prelamljajo in si ustvarjajo po svoji glavi nove pravice za se in za svoje prijatelje: injustissimus is fit justus.

Avtor tega protinemškega spisa svari kneze zlasti pred tem, da bi pošiljali Nemce v tuje dežele kot poslanike. Vsakrati izmed njih je še uporabil poslanstvo v to, da je osebo obogatel; za blagor in čast češke domovine mu ni mar, za to more zastaviti vse svoje moči edinole domačin. Z eno besedo — pravi pisec dalje — ni tako nadarjenega človeka, ki bi zmogel razkriti nemške brezštevne zlobne značajbe in zle nakane.

Toda iz te polemike ne odmeva le slepa strast nasproti vsemu, kar je nemškega. Pisec prosi domačina-Nemca, naj ne zameri in se ne jezi, kajti rabo raznih jezikov smatra in sam za dar božji, — obrača se le proti tistim, ki zapuste svojo domovino in pridejo v tuje države in dežele kot hlače, vladajo tu kot levi, dokler jih ne spodijo kot pse: qui relicto natali solo aliena regna seu regiones vulpine intrant, leonine regnant et expelluntur ultimo velud canes.

Ta slednji nasvet razlaga na uprav originalen način, kako se iznebiti Nemcev in imeti vrh tega še korist. Tako le modruje: Od Boga razsvitljeni modri knezi pustijo, da si naberejo te uboge zločinske mravlje poleti zalog ter jim potem pozimi o pravem času nabrano pobero, kot se vzame čebelar med in ostrize ovcam volna ter jih končno, spoznavši njih zlobo, na kakršensibidi način spodijo iz tujih gnezd. Samo nespametni knezi se dajo preslepiti s škorpionskim strupom, ki se kasneje na njih samih kruto mašuje. Končuje pa spis z željo, da udari Vsemogočni Nemce s smrtoto: det eis ens enclum per cuncta secula turpe donum, amen.

pirja, tu ima tudi samodržstvo v vseh oblikah glavno korenino.

Zadnja številka »Učiteljskega Tovarisa« z dne 13. decembra zahteva, naj bo ljudskošolsko učiteljstvo državno, prav kakor srednješolsko in visokošolsko. Utemeljuje se zahteva s tem, da mora biti učitelju dana možnost, službovati kjerkoli v Jugoslaviji. Učitelj, ki mu sin študira na visoki šoli v Zagrebu, naj ima možnost, biti nastavljen v Zagrebu; pot naj mu bo prosta v Primorje itd. To so gotovo upravičene želje, deloma zelo upravičene. S stališča učiteljstva je gotovo položaj učiteljev tem ugodnejši, čim širše je ozemlje, ki je prisilcu dostopno. Kako pa je s stališča šole? Ali je pri nas primerna enotna ljudska šola? Ali je treba znati učitelja na ljudski šoli na Gorenjskem isto kakor na primer v Dalmaciji ali Slavoniji? Bodoči ljudskošolski učitelj naj bo ljudski pedagog, naj uči mladino tega, kar bo v življenju rabila. Zato takoj omenim, da moramo priti do tega, da bo ljudskošolski učitelj na kmetih izobražen v poljedelstvu, da bo učiteljica na kmetih poznala kmetško gospodinjstvo in vsa važnejša dela, ki jih bodo morale vršiti njene učence kot bodoče gospodinjce. To se bo seveda dalo izvesti šele, ko se preuredi v tem smislu učiteljska izobrazba na pripravnicah. Učitelj naj bo sam vzgojen nekako za kmeta, če ima namen, vzgajati svoje učence za ljudi, ki ne bodo imeli želje, se pogospoditi, ampak živeti lepše življenje nego starši na rodni zemlji. V tem ozirom bo pa gotovo učitelj kmetškega ljudstva rabil drugačno izobrazbo kot učitelj bodočega obrtnega naraščaja ali celo mornarskega naraščaja. Kakšna naj bo ljudska šola, da bo odgovarjala ljudskim potrebam, torej ne bo mogoče odločiti centralno, ampak se mora to delo kar mogoče decentralizirati. Tu bo treba specialnih študij in zelo gibljivega aparata, da se bo lahko ljudska šola priključila po ljudskih potrebah in ne bomo vlekli naprej avstrijskega birokratizma. Ljudska šola bo morala biti drugačna med Slovenci s 14,6 odst. analfabetov, kakor med Hrvati s 61,7 odst. analfabetov ali med Srbi v Srbiji s 43,4 odst. analfabetov. (Štatištika po navedeni številki »Učit. Tovarisa«.) Višja splošna ljudska izobrazba stavi tudi na učitelja višje zahteve. Učitelji v jezikovno mešanih okrajih bodo tudi morali obvladovati oba jezika, ki se stikata v njihovem šolskem okolišu. Kar se tiče poznanja literature in jezika sploh, bo Slovenec tudi malokdaj poznal tako dobro n. pr. hrvatski jezik in slovostvo kakor Hrvat, in še bolj bo to veljalo obratno.

Ti razlogi bi torej govorili za decentralizacijo. Kako naj pa spravimo s tem v sklad želje učiteljstva po možnosti, da se nastavi po celem obsegu Jugoslavije? Velik del izobrazbe učiteljeve bo itak skupen za učitelje po mestih in po deželi, med Slovenci, Hrvati in Srbi. Učitelj, ki bi torej želel iz važnih razlogov, preseliti se k bratskemu narodu, bi moral napraviti dodatno izpit. V prihodnji dobi bo itak slovenski učiteljski material moral vsaj deloma izpolniti vrzel, ki vlada zlasti med Srbi. Za poznejši čas naj se pa določi ne preveč kompliciran modus, ki omogoča učiteljstvu premembo službovanja.

Če bo srednješolstvo enotno, centralizirano, ni to še nikak dokaz za to, da mora biti tudi ljudsko šolstvo centralizirano. Centralizacija srednjega šolstva — če se bo izvršila! — ne izhaja prav nič iz namena, da se omogoči profesorjem, svobodno se seliti po Jugoslaviji, ampak temelji v glavnem namenu srednjih šol: pripravljati mladino za visoke šole. Te bodo seveda enotne, saj bo zadoščala vsaj zaenkrat pri večini strok ena visoka šola za vso Jugoslavijo. A tudi glede srednjih šol moramo zahtevati, da ne bodo suverensko prezirale življenjskih potreb naroda, kakor se približno izraža Abditus v »Problemih malega naroda«. S tem je tudi srednjemu šolstvu začetna pot: decentralizacija v kar mogoče velikem obsegu.

Naravno pa je, da bo skušalo vsako ozemlje namestiti v svojih službah v prvi vrsti svoje ožje rojake, ki žele dobiti kruh v bližini rodne doma, in da bo posegalo po kompetentih iz bolj oddaljenih krajev v prvi vrsti tedaj, kadar bodo domačini v ožjem pomenu besede preskrbljeni. To je naravno, in temu ne more nihče ugovarjati, kdor si hoče varovati pravico, živeti ne predaleč od svojega doma in sorodnikov.

Jugoslavija.

Srbski socijalisti proti Italiji.

Belgrad, 20. »Radničke Novine« ostro kritikujejo v imenu jugoslovanske socialno demokratične stranke in v imenu jugoslovanske države postopanje Italije, ki ogroža samostojnost in svobodo balkanskih narodov. Članek končava:

»Mi dvigamo ta protest skupno z vsemi brati na Balkanu, ki obenem z nami hočejo edinstveno in skupno balkansko republiko kot edini predpogoj vsestranskega razvika na Balkanu in kot edino jam-

stvo, da ne bomo stiskani od strani velikih evropskih držav.«

Trst svobodna luka?

Berlin, 19. dec. (Lj. k. u.) Dunajski kor. urad poroča: »Vossische Zeitung« poroča po švicarskih listih, da namerava Amerika, Anglija in Francija zaradi tekmovanja med Jugoslavijo in Italijo proglasiti Trst za svobodno luko z angleškim guvernerjem na čelu.

Praga, 19. decembra. »Narodni Listy« poročajo: Italijanska vlada je pripridila, da postane Trst svobodno pristanišče.

Regent Aleksander v Sarajevu.

Sarajevo, 19. decembra. V soboto pričakuje tu regenta Aleksandra. Mesto se pripravljaja za slovesen sprejem.

Umrli srbski poslanci.

Belgrad, 19. decembra. Od 79 radikalnih poslancev srbske skupščine jih je med vojsko umrlo šest, in sicer: Andrija Nikolić, Prot Milan Gjurić, Mita Mihajlović, Bogdan Janaković, Urošević in Dimitrije Predojević.

Srbski staroradikalci proti Bolgariji.

Belgrad, 20. decembra. Pašićevo glasilo »Samouprava« piše o vzhodnih mejah države SHS ter pravi: Vidinska oblast, krnski kraj, Kristendil in Strumica, to vse je nesporno naše. Mirovna konferenca mora imeti pred očmi varnost svetovne poti, ki vodi z zahoda v Solun. Gotovo ne bodo pozabili, kako je železniška proga do Soluna izpostavljena vedni nevarnosti, da jo presekajo Bolgari, ker je le nekaj kilometrov oddaljena od bolgarske meje.

Dr. Sunarić se vrnil v Sarajevo.

Sarajevo, 19. decembra. Dr. Sunarić se je vrnil iz Belgrada v Sarajevo.

Francoski general v Kotoru.

Split, 19. decembra. V Kotor je prišel francoski general Venel in prevzel poveljstvo nad zavezniškimi četami v Kotorju in Črnigori.

Italijanska agitacija v Kotoru.

Split, 19. decembra. Iz Kotorja poročajo: Tu se opaža velika agitacija italijanskih emigracij. Iz Pariza je dospel Andrija Radolić, bivši črnogorski minister.

Italijanska nasilstva.

Split, 19. decembra. Italijani so v Zadru zaprli tiskarno »Narodnega Lista«, ki je izhajal 56 let. Uvedena je najstrožja časopisna cenzura. V Zader so pripeljali deset zveznih kmetov. Z otoka Ugljena so privedli pet župnikov.

Split, 19. decembra. V Zemonik sta došli dve stotniji laških pešcev s strojnimi. Nastanili so se v samostanu trapistov. Italijani so zasedli občinski urad.

Split, 19. v zadrski okolici je aretiranih mnogo učiteljev in katoliških duhovnikov, ker so nabirali podpise za samoodločevanje naroda.

Bakar, 19. V nedeljo sta prišla v šolo na Matuljah dva častnika in odstranila hrvatsko zastavo. Ko se je občinski zastopnik radi tega pritožil pri italijanskem poveljniku, mu je ta rekel: »Nikar ne pozabite, da ste na italijanski zemlji, kjer hrvatska zastava nima ničesar opraviti.«

Lahi groze Francozom.

Bern, 18. decembra. (Lj. k. u.) Dunajski korespondenčni urad poroča: Poročilo lista »Giornale d'Italia« iz Zadra označa navzočnost francoskih križark v Jadranskem morju kot nezaželjeno. Ako bi se ti izzvajajoči dogodki nadaljevali, in ako bi Francози še nadalje v tako kompromitirajoči obliki netili Italiji sovražna čustva, bi italijanskim častnikom pošla potrebnost.

Demobilizacija Hrvatske.

Zagreb, 18. decembra. (Lj. k. u.) Hrvatska narodna skupščina razglašala demobilizacijo, ki bo končana do 31. decembra t. l.

2 vagona sladkorja za Belgrad kot dar.

Belgrad, 20. decembra. Gosp. Vaso Moacelić iz Osjeka je daroval belgradski občini 2 vagona sladkorja, ki sta že došla v Zemun.

Mažari popravljajo srbske železnice.

Belgrad, 20. V Belgradu in okolici je nad 800 mažarskih delavcev, ki morajo po določilih premij, katero je z mažarsko vlado sklenjeno, popravljati železniške proge. Mažarska vlada jih mora plačati in hraniti.

Megalomanija italijanskih imperialistov.

Noro in megalomansko prilasčevanje Italijanov pobija »Il Secolo« z dne 13. t. m. v članku »Pericoli da evitare« (nevarnosti, katerim se je treba izogniti). Ta članek je napisan z ozirom na neko knjigo, v kateri zahteva avtor celo Tirolsko in pravi: »Tirolska je končno dežela latinskih ljudi, ki slučajno govorijo nemško. Njeno srce je vedno hrepeleno po Rimu in Italiji. Innsbruck je starodavni Enopont; Andrej Hofer je tirolski Garibaldi, ki ima pravi karakter latinskega heroja. S takimi norimi argumenti morejo zahtevati Italijani cel svet za sebe.« Čudno je samo, ker v tem pobijanju navaja »Secolo«, kako je Avstrija storila napako, ker ni svoječasno priznala upravičenih aspiracij Italije na Gorico in Trst, Istro ter Reko. (Dalmacije ne omenja). Nato prebere »Secolo« končne vrstice, ki jih je naslovil na italijanske imperialiste, da bo morda le spoznal, da to kar velja za Tirolsko, velja tudi za Gorico, Istro in Trst. »Ostanimo na tleh realnosti, ako nočemo samih sebe goljufati. V hiši bomo imeli nezadovoljne ljudi, ki bodo živeli v mejah, ločenih od njihove etične vezi. S strateškega stališča bo za nas tudi zdravo in dobro, ako nimamo veliko teh skupin ne na severu in ne na vzhodu. Za nas bo zelo dobro, ako Italija ne uporablja metode, ki je uničila tudi Avstrijo.«

Proti italijanskemu imperializmu.

Bern, 18. decembra. (Lj. kor. ur.) »Gazette de Lausanne« objavlja pod naslovom »Delitev plena« članek, kjer odločno ugovarja italijanskemu imperializmu. Kakor druge entente države, je tudi Italija vedno in ob vsaki priliki povdarjala, da se bojuje za pravico in samoodločbo narodov. Sedaj se pa ne zadovoljuje samo s tem, da reklamira zase italijanske pokrajine, marveč izteza svoje roke tudi po deželah bivše avstro-ogrske monarhije in Turčije. List ugovarja zlasti italijanskim težnjam po dalmatinski obali in po tur-

ških in grških pokrajinah. Izraža željo, da bi na mirovni konferenci zmagala Wilsonova načela nad tem italijanskim imperializmom.

Italija sklene konkordat?

Kodanj, 20. decembra. »Giornale d'Italia« objavlja članek, ki ga je skoro gotovo inspiriral Sonnino, v katerem se naznanja, da se bo najbrž med Italijo in sveto stolico sklenil konkordat. Prva posledica konkordata bo, da se sv. oče ne bo več smatral za jetnika v Vatikanu.

Italijanski kralj in prestolonaslednik v Parizu.

Kotor, 19. decembra. Italijanski prestolonaslednik odputuje v spremstvu Orlanda in Sonnina v Pariz.

Kotor, 19. decembra. Italijanski kralj bo šel v Pariz, da obišče Wilsona. Wilson mu bo vrnil obisk v Rimu, kjer se že pripravljajo za slovesen sprejem.

Italija demobilizira šest letnikov.

Rim, 18. decembra. Vojno ministrstvo je z okrožnico z dne 11. t. m. sklenilo dati dopust za nedoločen čas z dne 18. t. m. letnikom od 1878 do 1881. Letniki od 1881 do 1884 dobijo dopust za nedoločen čas od 23. t. m. dalje. V vojaški službi ostanejo še nadalje avtomobilisti navedenih letnikov.

Iz Češke.

Izjava dr. Kramarja.

Praga, 19. decembra. (Lj. kor. ur.) »Bohemia« poroča: Da se umaknejo posadke in izpuste aretiranci, je okrožni zastop Nemške Češke šumove odposlal deputacijo k praški vladi in predlagal ustvaritev položaja, ki bi jamčil za vzdrževanje miru in reda in sedanje uprave, ne da bi se s tem preudiciralo končni ureditvi vprašanja, kam bo spadalo politično okrožje Češka šumava, ker bo to vprašanje reševala edinole mirovna konferenca. Ministrski predsednik dr. Kramar je sprejel odposlanstvo in imel z njo pet četrt ure trajajoč razgovor, v katerem se je podrobno razpravljalo o vseh vprašanjih. Kakor javlja »Bohemia«, je sporočil sedaj Narodni svet, kako stališče zavzema ministrski predsednik v tem vprašanju. Po njegovem češko-slovaška republika ne priznava v mejah bivšega češkega kraljevstva nikakega spornega ozemlja, posebno ker je v pogodbi med češko-slovaško republiko in entento leta 1918 priznala češko-slovaški državi vso deželo in potrebuje nova država za svoj obstoj na vsak način tudi nemške pokrajine. Nikoli se ne bo strinjal z odstopitvijo kakšnega dela te države. Samoodlobo narodov smatra ministrski predsednik za filozofum, za neko vrsto idealne prihodnosti, ki se pa ne more nanašati na Češko; kajti mirovna konferenca bo razpravljala k večjemu o varstvu manjšin. Zagotavlja pa Nemce, da se nikakor ne bodo dotaknili njihove pravice do kulturnega in narodnega razvoja. Nemci bodo obdržali tudi svoje uradnike, seveda ako ne bodo delovali proti češko-slovaški državi. Na novo vstopivši uradniki bodo pač morali govoriti češki jezik. Kar se tiče češko-slovaških posadk, je tudi predsednikova največja želja, da se jih kolikor mogoče kmalu umakne. Ukretil bo njihovo umaknitev, kakor hitro bode ta zagotovljena mir in varnost. Vsa ta vprašanja in tudi osvobojeenje aretirancev in internirancev bo ministrski predsednik predložil ministrskemu svetu in priporočal rešitev.

Čehoslovaki zasedajo.

Praga, 18. decembra. (Lj. k. u.) Čehoslovaški tiskovni urad poroča: Stotnija iz Zeleznega Broda prodira v smeri proti Friedlandski soteski. Pod poveljstvom poslanca Lisyja je zasedla Albrechtsdorf, Georgental in Marienberg. V Albrechtsdorfu so se branili izročiti orožje. K telu so jih prisilili z aretacijo župana in drugih uglednih mož. Nemško prebivalstvo tannwaldskega okrožja je bilo dobro oboroženo. Odvzeli so mu doslej že preko 200 vojaških pušk in nekaj tisoč patronov. Razoroženje se nadaljuje. Čehi iščejo po skritih strojničah. Zasedbo Albrechtsdorfa je zagotovljena črta Morchenstern-Jaromer. Predsednik Capek, ki je prevzel nadzorstvo železniške proge do Tannwalda, je zaprisegel uradništvo in nastavljenec zasedene proge. Češko in tudi revno nemško prebivalstvo, ki so ga za vojne izemali oderuhi, povsodi veselo pozdravlja stotnijo iz Zeleznega Broda.

Češki Nemci vstopajo v češko armado.

Praga, 19. dec. Čehoslovaški tiskovni urad poroča iz Rima: Številni nemški vojak, rodom iz Češke, ki so bili v zadnji italijanski ofenzivi ujeti, se trumoma priključajo k češko-slovaški armadi in izjavljajo, da so odkrili državljani češko-slovaške republike. Tvorili bodo samostojen zbor. Prvi bataljon teh vojakov bo postavljen te dni. To je velikega pomena za mirovno konferenco.

Skoda in Böhler ustavita delo.

Dunaj, 19. decembra. »Deutsches Volksblatt« poroča: Velika podjetja, ki so izdelovala orožje, so v zelo neugodnem položaju. Likvidajoče bivše c. in kr. vojno ministrstvo je sklenilo, da ne izplača še ne plačanih računov. Škodove delavnice v Plznu imajo dobiti še 240 milijonov kron, Böhler pa 120 milijonov kron. Nove vlade zahtevajo, da morajo obdržati delavstvo, a tvorničarji pravijo, da ne dolo surovin. Če se ne doseže sporazum, bosta navedeni tvrdili ukinili izplačila. Škoda zaposljuje zdaj skoraj 32.000 delavcev; akcijska glavnica znaša 25 milijonov mark in ima livarno za jeklo v Kapfenbergu na Štajerskem. Delavstvo je pa tako v Plznu, kako tudi v Kapfenbergu po večini slovansko.

Poljsko.

Poljska pristopila k ententi.

Basel, 19. decembra. Poljska država je slovesno izjavila, da se priklipo ententi. Vse nemške čete, ki se že nahajajo na poljskem ozemlju, bodo razorožene.

Varšava, 19. decembra. Poljska brzojavna agencija poroča, da se je včeraj v Gdansku pričelo izkrcavanje poljskih čet, ki se vračajo pod poveljstvom generala Hallerja. Čete štejejo okoli 50.000 mož.

Poljaki v Gdansku.

Varšava, 18. decembra. (Lj. k. u.) Kakor poroča poljska brzojavna agencija, so včeraj pričeli v Gdansku izkrcavati poljske čete.

Ukrajinci ustrelili zastopnika Francije.

Lvov, 18. decembra. (Lj. k. u.) »Gazeta Wlczorna« poroča: Na povratku iz Lvova,

Zapadna meja Jugoslavije.

(Beneški Slovenec.)

Kako se bo barantalo na mirovnem kongresu za Jugoslavijo? Pošteno si stvar mislim tako-le: Italija se bo sklicevala na londonsko pogodbo, po kateri bi ji pripadalo sedaj zasedeno ozemlje. Angličani in Francozi pa bi ugovarjali: ta pogodba nas ne veže, ker Italija ni izpolnila dogovorjenih pogojev in nas ni hotela podpirati, ko smo bili v največji sili. Samo ob sebi je umevno, da ponosna kraljica morja, Anglija ne mara za tako močno Italijo, ki bi z njo tekmovala na Sredozemskem morju. Torej bi pripadla 1. in 2. Italiji. Francozi pa se tudi ne bodo ogrevali za nenasične težnje italijanskih sosedov, ker bi se ti ob prvi priliki polastili Savoje in Korzike, češ, da imate ti dve deželi po pretežni večini italijansko prebivalstvo. — Italija se bo seveda ponasala s svojo zmago. Soseba pa bo dejala: če sosed udere v mojo lastno hišo in jo zasede, ker se nisem branila, naj sodniki razsodijo. In vsi sodniki bodo sklenili tako: tak sosed je ropar, ne pa zmagovalac, in mora hišo vrniti lastniku in mu povrniti tudi vso škodo, ki jo je neopravičeno storil. Kako je soditi o italijanski zmagi, je ministrski predsednik Orlando očitno v parlamentu priznal, ko je dejal: italijanska armada bi bila brez dvoma poražena, če bi Avstrija premirje sklenila 24 ur pozneje, ker se italijansko vojaštvo ni hotelo več dalje vojskovati. — Splošno je namreč znano, da prešinja italijansko vojaštvo republikanski duh, ki bo Italijo prejalislej dovedel do revolucije. Tedaj pa bodo vojaki, katere je Italija varala, zapustili zasedene kraje, ker so se sami prepričali, da v teh krajih ne biva italijansko, marveč slovensko ljudstvo.

Vemo tudi, da Furlani po načelu samoodločbe zahtevajo svojo lastno republiko. 90 odstotkov Furlanov je zoper združitev z Italijo, pač pa za zvezo z Jugoslavijo.

Tolajte se torej, Primorci, ker si bomo našo mejo uredili s Furlani.

Slavni naš rešenik Wilson je priznal Jugoslavijo že pred premirjem in ji je s tem dal tudi pravico, da si svoje meje sama določi. Italija pa zanika to pravico, češ da ni Jugoslavije, kakor slepec, ki pravi, da ni svetlobe.

Po načelu samoodločbe, katero pripoznavam ves svet, se je ustanovila Jugoslavija. Samoodločbe pa ni tako razumeti, da bi nam tujci odločevali, kje naj bo meja, pa tudi ne tako, da bi vsak nerazsoden rojak, ki se ne zaveda svojih pravic (n. pr. na Beneškem ali v Reziji), sam odločeval. h kateri državi hoče pripadati.

Meje Jugoslavije imajo marveč določevati razsodni narodni močje, ki poznajo zgodovino naroda in vedo, kaj mu je treba, da se mir ohrani tudi v bodočnosti.

Trdno se zanašamo na pravično entento, na junške Srbe in na naše odločne delegate na mirovnem kongresu, da bodo mladi Jugoslaviji izvojevali tiste meje, ki ji gredo po naravnem pravu. Ako bi pa Italija pri mirovnih pogajanjih nasprotovala našim pravičnim zahtevam, tedaj bi si nakopala smrtno sovraštvo vsega slovanskega sveta in strašna bi bila osveta.

Beneška Slovenija se obrača do osvobodilne Jugoslavije in toži:

»Jaz nisem v uradu, ne v šoli, čeprav tu od vekov živim; ko tujka beračim okoli, le v cerkvi zavetje dobim.

Ne poznam veselja, radosti, le solza mi solzo rosi, po bledem obličju do kosti me laška pijavka mori.

Ah, mamica, draga in mila! Okove in žulje poglej, ki nosim in bi jih nosila — brez tebe, o mati, vselej.

Jugoslavija pa jo tolaži rekoč: »Kaj jočeš se ti krasotica? Kaj v klavernih mislih živiš? Si tudi ti moja hčerica, mi vedno pri srcu stojiš.

Glej tvoje sestrice na Dravi, na Soči, na Savi si že pripravljajo lov, da v slavi veselo vse venčajo te.«

(Benečan Podreka.)

Potemtakem bi se meja Jugoslavije vila od Kanina ob Reki Rakolani (Raccolana) in Belu do mesta Reziute (Resiutta), potem čez hribe do Pušje vasi (Venzona), čez Humin (Gemonna), Tarcent (Tarcento), Neme (Nimis), Altan (Altimis), Fojo (Faedis), Cedad (Civida-le), ob reki Korenju (Corno) do Krmina (Cormons), čez hrib Fortin do Soče.

Za slučaj pa, da bo furlanska republika naša sosed, ki bi se zvezala z Jugoslavijo, propustim sosedu nekdaš slovenska a sedaj pofurlanena mesta, kakor: Venzona, Gemonna, Tarcento, Nimis, Faedis, Cormons, Gradisca, Montalcione, Grado in Aquileja.

Zahtevamo pa vasi, kjer stari ljudje še večinoma slovenski govoré, kakor: Brezje (Montemaggiore), Viskorša (Monteaperta), Tipana (Tajpana), Vizont (Cjalnims), Brdo (Lusevera), Tarcent (Tarcento), Mažarole (Massarolis), Subit, Breg (Canal di Grivo), Podrata (Podclap), Čenebola (Canebola), Prosnic (Prosenico), Platišče (Platichis, kjer ima župan Modrijan Kranjico za ženo in brata jezuita). V drugih vaseh vzhodno in južno pa tudi mladina slovenski govori.

Živela nerazdeljena Jugoslavija!

Bodočnost Madžarov.

Bodočnost Madžarov in Slovaki.

Usoda Madžarstva je zapetena z neizprosnostjo. Madžarsko kraljestvo so ustanovili z nasiljem in z nasiljem so ga zdrževali; dežela krone sv. Stefana razpada v prvotne dele. Lahko si je misliti, v kakšnem strahu so Madžari. A to ni samo gospodarski in politični strah, temveč to je strah pred samo smrtjo, pred zatonom madžarske narodnosti sploh. Strah in bojazen za svojo bodočnost so kazali Madžari že v polovici minulega stoletja. Toliko da so se zavedali nevarnosti, ki jim grozi, od tega trenutka niso štedili nobenega sredstva, ustrašili se niso nobenega nasilja, da bi le zagurali bodočnost madžarski državi. Madžari so dostikrat trdili, da s padcem madžarske države pade tudi madžarska narodnost, da bo torej obstoj samostojnega madžarskega naroda kar najbolj ogrožen, in res je tako.

Strah Madžarov je utemeljen iz dveh razlogov:

1. Kakor kaže statistika, imajo Madžari jako majhen prirastek na rojstvih. Tu ne bomo preiskovali vzroke tega pojava, ampak samo konstatirali jih bomo. Skoraj vse ostale narodnosti na Ogrskem se odlikujejo po mnogo večjem številu porodov. In ravno v tem tiči za Madžare neizmerna nevarnost.

2. Nevarnost za Madžare je še večja vsled druge važne zadeve. Nobena druga narodnost na svetu ni pomešana s toliko drugojezičnimi otoki kakor madžarski živelj. Pogled na narodnostno ogrsko mapo je jako zanimiv, zakaj toliko pestrih barv (označujočih posamezne narodnosti) ne najdemo nikjer na svetu. Torej ni preti ta nevarnost Madžarom samo od zunaj, temveč tudi od znotraj. Nekateri otoki so manjši, drugi zopet obsejnejši, tudi narodna zavest ni vespovsod na isti stopinji, ali ponekod je živela narodnostna ideja jako intenzivno. Ugodno za Madžare je bilo, da so Nemci na Ogrskem hodili z Madžari roko v roki zoper ostale narodnosti. Madžari so našli torej važnega in vplivnega zaveznika. Židovstvo pa je stopilo na stran madžarske vlade.

Madžari so se upirali narodnostni nevarnosti deloma s krvno alianco z židi, deloma z raznimi ukrepi proti narodnostnemu razvoju na Ogrskem. Krvna alianca madžarsko-židovska je povsem izpodletela, niso se izpolnile nade, ki so jih v njo Madžari stavili. Rečene-racija takozvane madžarske pasme na temelju krvnega križanja z židi se ni obnesla. Potem se ne preostajalo drugega nego nasilje proti drugim narodnostim. Učilnice so bile glavno sredstvo. Ali Madžarom se je zdelo, da ne uspevajo dovolj povoljno in zanesljivo, in tako so krenili na pot nasilja, ki je zdramilo in zbudilo pozornost in ogorčenje cele kulturne Evrope. Madžarsko kulturno in do-brodelno društvo »Femka« (tako imenovano po prvih pismenkah, ki so imele nalog, ustanovljati madžarske knjižnice in preskrbovališča, je sklenil izvažati deco iz Slovaške na južno Ogrsko, v čisto madžarske kraje. Kolikrat so napravili tak lov na nezavedne slovaške starše, katerim so obetali agentje, ki so otroke kupovali (n. pr. po 30 goldinarjev), da bodo vzgojili deco za »gospode« in podobno. V istini so pa izročili deco v vzgojo v pristne madžarske roke, kjer so pozabili materinščino ter se odtujili domovini. Iz dek-ov so »vzgojali« pastirje ali so jih dali učiti rokodelstva, deklice pa so od družin pošiljali v službo in društvo »Femka« je skrbelo, da so se možile samo z madžarskimi obrtniki in delavci. Ko se je proti takemu »pomlajenju« madžarske krvi oglasila vsa kulturna Evropa, so si izbrali Madžari drugo pot, ki jim je kmalu pridobila dober, da, svetovni sloves. V strokovnih knjigah najdemo sodbe, da ni v nobeni državi tako dovršeno razvita skrb za deco, kakor v Ogrih, ki so se proslavljali kakor vzorniki!

Treba je pripomniti, da se je ta »vzorna« skrb tikala predvsem sirot in dojenčkov. Materam so trčali s prsi drobno deco, da bi ojačali madžarsko državo in vsi oni sijajno ustanovljeni in dobro organizirani humanitetni zavodi nimajo niti najmanjšega humanitetnega smotra, ampak edino in samo madžarizacijo. Takšna je ona toli hvalisana skrb madžarske države v resnici. Seveda neinformirana tujina, nepoznavatelj madžarske vzgajalne oskrbe za otroke se s tem samo slepe. Dočim se je v slučaju »Femka« Evropa razburjala, v tem slučaju se je z madžarskim organizatoričnim talentom mamila. In Madžari so vriskali.

V poslednjem času so nameravali Madžari razlastiti v gotovih krajih slovaška in rumunska zemljišča po pruskem vzorcu v Poznaju. V obmejnih stolicah so si zagurali v vojni dobi predkupno pravico za prodajo zemljišč, ki jih hočejo obiliti s popolnoma zanesljivimi naseljenci (to je z madžarskimi). Tako je bilo pripravljeno novo nasilje proti nemadžarskim narodnostim na Ogrskem. Razdelitev veleposestev na Slovaškem (ter v ostalih nemadžarskih delih Ogrske) bo imelo jako lep vpliv na razvoj Slovaške, zakaj en cel odstotek veleposestnikov (madžarsko-židovskih seveda) ima skoraj polovico plodovite slovaške zemlje v svojih rokah!

Ali svetovna vojska je prekrizala madžarske račune za bodočnost. Stavili so vse na eno karto pa — igro izgubili. Konec svetovne vojske je porok, da ne bodo Madžari nikdar nikoli več kradli drugim narodnostim njih pri-padnike. Jezikovnim otokom v ogrski deželi mora biti zajamčena vsa pravica ter popolna svoboda razvoja pod mednarodno kontrolo.

Ti otoki v madžarskem telesu kažejo jasno, kakšna bo madžarska usoda. Obmejne narodnosti bodo s populacijsko premočjo vedno bolj poplavljele madžarsko ozemlje, dočim bodo drugojezični otoki analitično vplivali na znotraj. In tako združenemu dvojnemu navalu od zunaj in od znotraj se Madžari ne bodo mogli dolgo zoperstavljati... Izpolnila se bo usoda Madžarov, kakor jo je že pred pol stoletjem prerokoval dr. Lad. Rieger: »Ker so Madžari osamljeni in štejejo komaj kakih pet milijonov ljudi na Ogrskem, imajo največji interes na tem, da bi bilo priznано načelo enakopravnosti vseh narodnostnih plemen. Če bodo pa namesto mirnega sobivanja z ostalimi plemeni na temelju enakopravnosti rabili raji nasilje, da bi jih podarmili, gotovo bodo neki dan izginili v valovih slovanskega morja, čigar vode so razburili v svojo lastno propast.«

Iz Slovanskega sveta.

sl Rudarstvo na Slovaškem. Slovaška je v geološkiem oziru zanimiva dežela, zakaj tu najdemo skoraj vse tvarine, in sicer od prvotnih gor pa do najmlajše plasti zemске skorje. Velike ploskve zavzemajo tudi erupcije, od katerih je največ trahitov. Slovaki prebivajo v naslednjih stolicah: 1. požunski, 2. nitranski, 3. trenčanski, 4. hučanski, 5. tekovski, 6. oravski, 7. hiptovski, 8. zvolenski, 9. houtski, 10. novogradski, 11. spiški, 12. gemerski, 13. sarvški, 14. abantorski, 15. zemlinski ter 16. v užhorodski. Poleg navednega skupnega slovaškega ozemlja se nahaja v mažarskem morju

* Pičlo število porodov slovaškega naroda na Ogrskem je poleg falzificirane statistike z madžarske strani umljivo tudi vsled velikega izseljevanja slovaškega prebivalstva v najboljše dobi, kar seveda ne ostane brez posledic na populacijski razvoj. Izseljevanje Slovakov se je vršilo ponajveč v Ameriko, novi odnošaji bodo kajpada to dejstvo popolnoma obrnili. Slovake čaka velika prihodnost!

Ptičjo krmo priporoča trgovina s se meni Sever & Komp. Ljub. ljana, Marijin trg štev. 8.

Kupujem lepe suhe gobe! Prodajam. Kremlo za čevlje v kovinastih dozab 1/2 doze po K 15.— Cele doze po K 28.—, tuc, mast za čevlje čevlje z lesenimi in usnatimi podplati, sirkove in žimnate krtače, toaletno milo, kolomaz, tržne torbice, lesene in porcelanaste pipe, pralni prašek itd. po najnižjih cenah. Izvrstno lansko vino, borovničar, silivovko, tropinjevec, čajni gum, kavni in čajni nadomestek še sladkan, M. RANT, Kranj.

Trgovski pomočnik, 27 letni, z dobrimi mešane stroke, išče službe. Naslov pove upravo tega lista pod št. 5072

Kot praktikant želi mesta 26 letni mlajške šole z dobrim uspehom, inteligentnega značaja, prost vojaščine, več slovenskega, hrvatskega in nemškega jezika. Najraje gre na kako večje posestvo. Cenjene ponudbe z navedbo pogojev na upravo lista pod »Praktikant 1918«.

Gospod, več materinega in nemškega jezika, lezika perfektno v govoru ter pisavi, bivši avijatik, se želi posvetiti esni trgovini ter išče v svrhu praktičiranja pri kakem večjem podjetju mesta. Nastop lahko po novem letu. Ponudbe pod poštno ležečo: Janko G. Vrhnik 215.

Restavracija ali gostilna z mesarijo pri kakih tovarni ali v trgu se sprejme v najem. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod št. 5073.

Železno posteljo kompletno, skladno (zložljivo) kupim ali zamenjam za živila. Ponudbe sprejema uprava lista pod šifro »Postelja«.

Glasevir, dobro ohranjen, se prod. Več se izve pod šifro »I. A.« poštno ležečo, Ljubljana.

Stanovanje s 3—4 sobami in pritliklami nam v Ljubljani, išče stalen uradnik, eventualno menja svoje sedanje moderno stanovanje v Gradcu. Naslov pove uprava »SLOVENCA« pod št. 5151.

Prodajalka, značajna, zmorna slovenščine in nemščine z večletno prakso v mešani trgovini, ter z dobrimi spričevali, želi službe, najraje v trgovini s papirjem, oziroma v knjigarni v Ljubljani ali Zagrebu. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 5077 Značajna.

Stalno sobo išče konceptni uradnik. Ponudbe pod naslovom »Dr. F. S.« na upravo »Slovenca«.

Krasna hiša, zidana kakor vila, trinadstropna, električna razsvetljava, z velikim vrtom in zlahtnim sadjem, dobrimi kletmi, hlevi itd. — ob enem znamenitejših železniških križišč Spodnje Stajerske, neposredno pri kolodvoru, pripravna za vsako obrt, je na prodaj. Več pove upravnistvo »Slovenca« pod št. 5148.

Proda se: svinja in 6 mladčev po sedem tednov starih. — Več pri: Fani Birtič, Laverca pri Ljubljani.

Vino ima v zalogi in nudi Ivan Ogrin, vinska veletrgovina, Laverca pri Ljubljani.

Tih družabnik s kapitalom se išče za trgovanje trgovsko podjetje. Ponudbe pod »Družabnik« na upravnistvo »Slovenca«.

Razproda v župnišču v Pečah pri Moravčah. Prodali se bodo konji, goveja živina, svinja s prasci, pohištvo, tokovec, staro vino in biago za obleko. Kupci naj se oglašajo do novega leta 1919.

Pletiva za mlinska sita (pajtlje) najboljše dobitve v trgovini Kolodverska ulica 35, Ljubljana.

1 ali 2 opremljeni sobi, event. z uporabo, bo kuhinje v Siški, na Bleiweisovi, Marije Terezije cesti ali v bližini, rabim čim prej. Ponudbe na upravo lista pod šifro »S. S.«

Želim prodati 40 let star, pohištvo in 3000 K denarja, zidarski polir, želi poročiti gospodično ali vdo-vo brez otrok v starosti 28—35 let z malim posestvom, kmetijo, gostilno ali spec. trgovino, najraje v domačem kamniškem okraju. Cenjene ponudbe do 31. decembra pod šifro »Vdovec« 5129 na upravo »Slovenca«.

Gostilna, dobro idoca, najraje v Ljubljani, ali v bližini Ljubljane, event. tudi na deželi, se sprejme v najem ali na račun. Naslov pove uprava »Slovenca« pod šifro: »Gospodična želi gostilno«.

Lovske puške cal 16 in cal 12 so na prodaj pri tvrčki F. K. Kaiser, puškar v Šelenburgovi ulici 6 v Ljubljani.

Hlapci h konjem se sprejme za graščinski hlev. Trajna služba. Ponudbe na oskrbnistvo graščine Novi Klošter, pošta Sv. Peter v Savinji, dolina.

Naprodaj je: popolnoma nova, lepa salonska obleka, moško kolo, malo rabljeno, še predvojno blago. Istotam se zamenja nekaj premoga za živila. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 5140.

Stanovanje s hrano išče dijak od novega leta naprej pri kakih boljši rodbini. Plača v denarju, deloma tudi v živilih. Ponudbe na upravo lista pod »Dijak 1918«.

tudi več slovaških otokov. Tak slovaški otok je v bližini budimpeštanski okolici. V naslednjem bomo navedli razne rude v zgoraj rečenih stolicah:

1. V požunski stolici imamo livarnice, rafinerije, mramornate kamnolome, bakrene rudnike ter nekaj mineralnih vrelcev.
2. V nitranskem okolišu se nahaja rjava premož in mineralne vode na petih krajih. Svetovnoznani so vrelci v Pištanih.
3. V trenčanski stolici je petrolejna rafinerija, steklarnica, tam se pridobiva žveplena kislina, cement in apno. Tam so tudi sloveče toplice trenčanske.
4. V turčanski stolici kakor v najmanjši slovaški stolici doslej ni ne rudnikov, ne raznih tvornic.
5. V tekovski stolici je staroslavni zlati rudnik, srebro in svinec v Kremnici, pri Žitavi je nekaj rjavega premoža; v tej stolici se izdelujejo mlinski kamni. Tudi tukaj je nekaj mineralnih studencev.
6. V oravski stolici imamo petrolejno rafinerijo, nekaj rjavega premoža, a v Podgori so brom-jod-solnati vrelci.
7. V lipovski stolici so velike livarnice, tvornice, apnenice ter opuščene zlate jame, srebrne jame; na železu bogati vrelci se nahajajo na več mestih.
8. V zvolenski stolici so stare zlate jame, srebrni rovi in antimon, obila železna ruda, žveplo in rjava premož. Tu so železarnice, livarnice ter steklarnice.
9. V houtski stolici leži slavna Štavnicka gora, kjer se koplje zlato, srebro, svinec in baker, tudi so tam trije znani vrelci mineralnih vod.
10. V novogradski stolici je nekaj steklarnic, piritovi kamnolomi in železna ruda, šamotov material in pa opuščene plasti rjavega premoža.

1. Spiška stolica je izmed najbogatejših pokrajin glede na železne in manganove rude. Potem je tudi več bakrenih rudnikov, srebrnih žil ter zaloga malca (gipsa). Tudi imajo orjaške plavže za železo, livarnice in pa železarnice.

12. V gemerski stolici se obetajo bogate plasti železne in cinkove rude. Tu se nahajajo tudi svinčene, bakrene, antimonove, niklove ter kobaltove rude. Posebno znameniti so gemerski topasi. Velike so tudi tamošnje grafične plasti. Industrija v tej stolici lepo procvetala, zakaj tam so železarnice, livarnice, steklarnice, topilnice za baker in druge rude. V Plešivci se nahajajo premožgove jame. Tudi se ponajša ta stolica s sedmimi mineralnimi vrelci.

13. V šariški stolici imamo velike plasti soli in so vsled tega jako važne, ker sicer na Češkem, Moravskem in Sleskem ni dobiti kamenite soli. Kot nekaj redkega je treba omeniti opal, ki je precej dragocen dragulj in ga je tamkaj v precejšnji množini. V rečni stolici imajo tudi nekaj steklarnic ter več mineralnih vrelcev.

14. Abanturonska stolica se ponajša s premožom, dalje z železno, zlato, srebrno, bakreno in pa antimonovo rudo. Tudi tu so plavži in pa slatine.

15. V zemplinski stolici so vrtali za petrolejem, ali doslej brez uspeha. Pač pa se tam nahajajo premožgove plasti in žile, v katerih je živo srebro. Tu so tudi cementarnice in petrolejeve rafinerije ter mineralni vrelci.

16. V užhorodski stolici, ki leži na skrajnem vzhodnem koncu in v kateri živi mnogo Rusinov, so plavži in kovarnice za kose. Vrtanje za petrolejem pa ni imelo dosihmal zaželenega uspeha. Mineralni vrelci so štirje in med njimi je eden solnat. Iz tega bi se sklepalo, da morajo tudi tamkaj biti solnate plasti.

Iz navednega se da posneti, da je Slovaška bogata dežela na raznih rudah in kovinah, ki so potrebne človeštvu ter obetajo Slovaški lepo bodočnost.

si Češkoslovaška država bo merila 120.000 štirijskih kilometrov in bo imela okoli 13 milijonov prebivalcev. Dovolj bo velika in bogata, da bo svojo svobodo in samostojnost branila, in dovolj majhna, da bo s svojimi sosedi v miru in dobrih odnosih živel. V Prazi in Brnu bosta češki vseučilišči, v Požunu pa slovaško. Po Labi bodo spojeni z Baltičkim morjem, po Donavi pa s Črnim morjem. Ogrska in Avstrija bosta približno iste velikosti.

sl Slovanski jeziki in Čehi. Učni tečaj, ki jih oskrbuje prosvetna zveza v Brnu, so se že vsi začeli. V štirih tečajih se poučuje ruščina (3 tečaji za začetnike, 1 tečaj pa za one, kateri so že obiskovali rečene tečaje), v dveh tečajih se poučuje srbohrvaščina, v enem pa polščina. Število teh tečajev, na katerih ni srednješolske mladine, priča, kako se češka javnost zanima za slovansko reč.

Prosveta.

pr Iz gledališke pisarne. Danes zvečer ob pol 8. uri prvič v sezoni Planquettova opereta v treh dejanjih »Cornevilski zvonovi« za »A« abonement. — V soboto ob pol 8. uri Ivan Cankarjeva drama »Kralj na Betajnovi« za »C« abonement. — V vlogi Jožefa Kuntorja gostuje Ignacij Borštnik. — V nedeljo popoldne ob 2. uri Spicarjeva otroška igra »Pogumni Tonček« za »A« abonement. — Zvečer ob pol 8. uri opera »Prodana nevesta« izven abonementa.

pr Člani gledališkega sveta se vabijo na sejo, ki bo jutri v petek popoldne v pisarni »Slovenske Matice«.

pr Narodna galerija. Odbor »Narodne galerije« je podvzel korake, da se čimprej odpre slovenska umetniška galerija ter združijo že obstoječe umetnostne zbirke v celoto. Prejšnji deželni odbor je javil »Narodni galeriji« z dopisom z dne 15. novembra 1918, da ji odstopi iz muzejske zbirke primerne slike s pridržkom lastnine, kakor hitro dobi »Narodna galerija« prikladne prostore, na kar naj se »Narodna galerija« vnovič obrne na komisijo za začasno vodstvo in likvidacijo deželne uprave. Odbor »Narodne galerije« se je obrnil dalje na mestno občino ljubljansko, da mu prepusti svojo umetniško zbirko v varstvo, prepusti tudi prostore v palači meščanske imovine za galerijo ter da nakloni vse eventuelne kredite za nakup umetnin »Narodni galeriji«, da izvrši nakupe »Narodna galerija« za svojo zbirko. Upati je, da se zadeva ugodno reši ter da se v kratkem v palači meščanske imovine v Ljubljani odpre javnosti slovenska umetnostna galerija, obstoječa iz najboljših umetnin mestne občine, dela muzejske zbirke ter umetnin, ki jih je »Narodna galerija« sama že pridobila, oziroma, ki so ji obljubljene od različnih faktorjev. Če se izpolnijo vse obljube, »Narodna galerija« ne bo nič manj obsežna, kot je bila temeljna zbirka Strossmayerjeve galerije v Zagrebu, ki jo je vladika Strossmayer v ustanovnem pismu namenil zagrebški galeriji.

pr »Cornevilski zvonovi«. V petek, dne 20. t. m., se vprizori prvič v letošnji sezoni Planquettova opereta v treh dejanjih »Cornevilski zvonovi« za »A« abonement. — V kratkem podajmo njeno vsebino: Dogodki pred početkom dejanja so precej zamotani. Bivši stari marki Cornevilski je pred leti zbežal iz dežele vsled političnih vzrokov. Premoženje je zapustil v oskrbo Gaspardu, ki je tekom let sploh prenehal misliti na Cornevilsko gospodo, ker se tudi markijev vnuk ni nič javil. Edino v trgu živečo dedinjo Germaine je vzgojil kot svojo nečakinjo in jo hoče omožiti z nekima uradnikom. Premoženje Cornevillov si je pa prisvojil in ga skril na starem gradu. Da bi odvrnil ljudi od gradu, je uprizorjal tam strašenje, da je šel po okolici glas, da prebivajo v gradu duhovi. Pred leti je rešil iz vođe Germaino marqui Henri Cornevilski, ki se je takrat nepoznat mudil v teh krajih. Ker je moral nenadoma spet oditi, je pustil nezvesto deklico na bregu. Postopač Gremicheux jo je našel in se priglasi za njenega rešitelja. Germaine je prisegla, da se poroči samo s svojim rešiteljem in dasi ne ljubi Gremicheuja, vendar hoče držati svojo obljubo in se upira vsem Gaspardovim prigovarjanjem. Pri Gaspardu pa služi Resa, katere rod je tudi nepoznan in ki ljubi Gremicheuja. Prične se domišljati, da je rojena visokega rodu. — Dejanje prične na trgu dekel. Kdor je na ta dan sprejet v službo, je vezan za gotov čas pri svojem gospodarju. Henri Cornevilski, ki se je vrnil zopet v domovino nepoznat, najame Reso in Gremicheuja. V dvoranah najdejo vse polno znakov, ki kažejo, da je neznano človeško bitje večkrat se mudilo v njem. Med drugimi najdejo tudi listine, kjer je vpisano, da je bila mlada grajska gospica izročena pred leti Gaspardu v oskrbo zaeno z velikim grajskim premoženjem. Po raznih znakih postane verjetno, da je Resa ona grofica. Ko čuje Henri Germainino zaobljubo svojemu rešitelju, spozna v njej deklico, ki jo je rešil smrti on sam ter sklene kaznovati Gremicheuja. Isti dan zasači Gasparda v gradu, ko zopet straši, zavrt v belo rjuho in ga ukaže prijeti. Gaspard znori, ko vidi, da mu ugrabijo prigrizljano zlato. V tretjem dejanju se res plete volzel dejanja. Resa, ki igra nenadoma vlogo bogate grofice, ob koncu poroči Gremicheuja in izroči premoženje pravim rokam, ker preda Gaspard Henriju listino, ki je dokaz, da je prava plemkinja Germaine, Gremicheux prizna Henriju, da ni on rešil deklice, nego spozna v njem častnika, ki mu je takrat izročil nezvesto deklico. Gaspard spozna v svetlem trenutku v Henriju markija Cornevilskega, na kar se izvrši njegova zaroka z Germaine.

pr Iz »Matice Hrvatske«. U slavu svijetlih dana narodnega ujedinjenja odlučila se je »M. H.«, da izda dva djela: Ilirsku antologiju, izbor pjesama iz našega preporodnoga doba, kad se je prvi put zarodila i uvrežila kod nas misao slavenskoga jedinstva, i život Karagjorgjevo, stručni rad poznatoga srbskoga povjesničara o topolskom junaku, koji je prvi na Balkanu poveo borbu za slobodu. Kao redovita izdanja, koja će se rasaslati još prije uskrsa, dobit će članovi šestu knjigu Hrvatskih Narodnih Pjesama, pod redakcijom dr. N. Andrića, »Kemiju živih bića« dr. Fr. Bubanova, »Pod sumnjama« roman Viktora Cara Emina, i roman »U delijama« od Svetozara Corovića. Od izvanrednih izdanja oštampane su Eshilove tragedije u prevodu prof. K. Raca, dramska priča »Domovina« od Sejjudina Huseinagića (Fikret) i Markoviće »Kohan i Vlasta«. U štampi su eseji D. S. Merežkovskoga »Vječni sputnici« u prevodu I. Velikanovića. U štampu ulazi još zimus Gundulićev »Osman« s uvodom prof. dr. Gj. Körbiera i Ivakićeve »Inoče«, zatim St. Wyskianskoga »Boleslav Smjella« u prevodu Jul. Benešića i Mickiewiczovo »Podušje« (Dziady) u prevodu I. Velikanovića. U pripremi su Pjesme Branka Radićevića s uvodom od srpskoga pisca, najboljega poznavaoa Brankove poezije, i Dostojevskij, izbor iz kritičkih i političkih članaka te čuvenoga »Piščeva dnevnika«, pod redakcijom prof. J. Pasarića. Od nove godine pokrece »M. H.« kao redovito izdanje »Dječju knjižnicu« pod redakcijom prof. Vl. Nazora.

Aprovizacija.

a Prodaja drož se je sedaj tako uredila, da bode popolnoma krita potreba slovenskega ozemlja. — Tvrška Fischlovi sinevi v Celovcu bo dobavljala po 250 kg dnevno tvrdkama M. Vovk-Košmerl in Maks Zalokar v Ljubljani, ki bodeda zalagala Ljubljano in okolico — razpošljala pa bode tudi naravnost svojim dosedanjim odjemalcem na deželi sorazmerne množine. Interesente na Kranjskem in Koroskem naj se tedaj obračajo po drože naravnost na omenjeno tvrško. Slovensko štajersko pa bo v prvi vrsti preskrbovala tovarna v Račjem. Vloge na prehranjevalni urad Narodne vlade SHS v Ljubljani naj se opustijo.

a Aprovizacija južne železnice deli krompir v tretjič po 20 kg na osebo, 1 kg po 80 vin. Kdor ga še ni dobil, naj ga pride iskat tekom petih dni.

a Krompir za IV. okraj. Stranke IV. okraja prejmejo krompir v soboto dne 21. t. m. in v ponedeljek dne 23. t. m. pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določeni je ta-le red: v soboto dne 21. t. m. dopoldne od 8. do 9. št. 1 do 150, od 9. do 10. št. 151 do 300, od 10. do 11. št. 301 do 450, popoldne od 2. do 3. št. 451 do 600, od 3. do 4. št. 601 do 750, od 4. do 5. št. 751 do 900. V ponedeljek dne 23. t. m. dopoldne od 8. do 9. št. 901 do 1050, od 9. do 10. št. 1051 do 1200, od 10. do 11. št. 1201 do 1350, popoldne od 2. do 3. št. 1351 do 1500, od 3. do 4. št. 1501 do 1650, od 4. do 5. št. 1651 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 10 kg krompirja, kilogram stane 80 vin.

Zemljevid narodov nekdanje Avstrije je izšel na Dunaju in se dobi v Katoliški Bukvarni za ceno 5 K. Ne trdimo, da je zemljevid popolnoma pravičen, vendar se pa nam Slovincem na Dunaju še ni nikdar priznalo toliko naše zemlje, kolikor nam je gre po tem zemljevidu. Upamo tudi, da se bodo pregreški tega zemljevida popravili na mirovnem kongresu. V obče je pa zemljevid silno zanimiv. Istočasno pripravljamo

Hällmannov statistični atlant celega sveta s silno zanimivo statistiko, ki nam bo vsikdar, posebno pa ob bližajočih se dogodkih in pogajanjih, izvrstno služila. Ta atlant velja 9 K 90 vin. v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

Trgovski pomočnik večš špecerijske in ter deželnih pridevkov, išče mesta, najraje kje na deželi, a tudi v mestu. Gre tudi kot skladiščnik. Nastopi lahko z novim letom. Cenj. dopisi pod »Božič 5136« na upravnistvo »Slovenca«.

Kuharica išče s 1. januarjem primerne službe kot samostojna gospodinja. Srednjih let, zmorna in veča tudi večjega kuhanja. Gre tudi v kako manjšo, finejšo hišo k samski osebi, tudi izven Ljubljane. Naslov pove uprava lista pod št. 5127.

Stavbišče oziroma hiša ali vila z večjim prostorom se kupi v Ljubljani. Ponudbe na postalni predal 154, Ljubljana.

Mladenič, star 25 let, želi stopiti v knko primerno službo. Razume se tudi na ključavničarska dela. Ponudbe pod »Služba« na upravo »Slovenca«.

Mlad trgovec in gostilničar z nekaj posredstvom se zaradi tamkajšnjega slabega prometa želi priženiti k gospodini ali vdovi v trgovino, ali gostilno z nekaj posestvom, a samo na prometnem kraju. Samo resne ponudbe s sliko se prosijo na upravnistvo »Slovenca« pod »Lepa bodočnost«, 5154

Proda se vagon prima tehnične vasete in strojnega olja. Naslov prodajalca pove uprava »Slovenca« pod št. 5163.

Globoke žalosti potrži nazonjamo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in vsem nekdanjim njegovim sorodnikom v večno mesto Rim, da jenaš iskreno ljubljeno soprog, dobri oče, brat in stric, gospod

Ivan Šarc

gostilničar, lastnik opakerne in hišni posestnik

danes ob 4. uri zjutraj v 62. letu starosti nenadoma vdano v Bogo zaspal.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v petek, 20. t. m. ob pol 10. uri dopoldne iz hiše žalosti na pokopališče sv. Marjete v Radomlju.

Sv. mašo zadušnice se bodo darovali v več cerkvah.

Priporočamo ga v molitvah in blag spomin.

Radomlje, 18. dec. 1918.

Barbara Šarc, soproga, — Stanislava Šarc, hči. — Vsi ostali žalujoči sorodniki.

Društvo zdravnikov na Kranjskem naznanja svojim članom tužno vest, da je njega ustanovitelj, častni član, častni predsednik in skozi desetletja najdelavnejši odbornik

profesor dr. Alojzij Valenta

pl. Marchturm

v sredo dne 18. decembra t. l. sklenil v častitljivi starosti 80 let svoje dela in živelpolno življenje.

Truplo blegopokojnega koliege preneso v petek, 20. decembra ob 3. uri iz hiše žalosti Franc Jožefova cesta št. 5 k Sv. Križu.

Društvo zdravnikov je po svojem običaju namesto venca poklonilo primeren znesek vdovskemu zakladu društva.

V LJUBLJANI, 19. dec. 1918.

Bogu Vsemogočnemu je dopadlo poklicati k sebi v večnost našo ljubo sestro

M. Valerijo Balzsicz

iz Zala-megye dne 18. t. m. ob 10. uri dopoldne, previdno s sv. zakramenti za umirajočih v 29. letu njene starosti in v 3. letu svete obljube.

Pogreb pojde v petek 20. t. m. ob pol 2. uri popoldne iz Zalnega doma Poljanska cesta 16 na pokopališče k Sv. Križu.

Prosimo, da se spominjate duše rajnice v sveti molitvi.

LJUBLJANA, 18. dec. 1918.

Sestro Križarka v Jožefinšču, Ljubljana.

Dražbeni oklic.

V ponedeljek dne 23. t. m. se bo prodajalo v Smartnem ob Savi (občina Moste) na javni dražbi

14 lesenih barak.

Kupnino bo položiti takoj v gotovini. Začetek dražbe ob 9. uri zjutraj. Komisija se snide ob 3/4. uro v Smartnem pri barakah.

V Ljubljani, dne 17. grudnia 1918. Po nalogu pov. za j. d. in obrt:

Jelenc, stotnik. 5157